

متن پرسش

آفاق را گردیده‌ام مهر بتان سنجیده‌ام بسیار خوبان دیده‌ام اما تو چیز دیگری. سلام محضر استاد بزرگوار: بحمدالله بنده را نمی‌شناسید و این عرض بنده شائبه‌ای ندارد، واقعا در ساحت تفکر و بین معاصران، حضرتعالی برای بنده چنین جایگاهی دارید. با آثار بسیاری از متفکران معاصر آشنا هستم اما افقی از دینداری که جستجو می‌کردم در آثار حضرتعالی یافتیم. ولی گاهی ابهاماتی برایم رخ می‌دهد. در آخرین جلسه مردمی سازی به گونه‌ای درباره بشر امروز و تمایل او به اعمال اراده صحبت می‌کردید که به نظرم با آنچه در آثار قبلی شما درباره غرب دیده بودم متفاوت شده بود. متوجه هستم که ساحت تفکر ساحت تجویز یا ارزش‌گذاری اخلاقی نیست، اما آیا هر آنچه ما از تمایل آزادی بدون حد در بشر امروز و حتی هموطنان خود می‌بینیم به جاست؟ آیا آنچنان که قبلا بشر مدرن را ظهور نفس اماره می‌دانستید، این افرادی که زیر بار امر خداوند در امور مختلف زندگی نمی‌روند، دچار نفس اماره نیستند؟ آیا باید برای تمایل بانوان به کشف حجاب جایی بازکرد و به اصطلاح از جهتی به آنها حق داد؟! ای کاش می‌شد بین رهنمودهای سلوکی که از زبان اهل بیت مطرح می‌کنید و مباحثی مثل مساله حجاب و آزادی که همین هفته مطرح کردید پیوستگی بیشتری برقرار شود. گاهی چنان در اینگونه جلسات از ارزش‌گذاری اخلاقی احتراز می‌شود که گویی اخلاق با همه انحاء و مدخله‌هایی که دارد (اخلاق عرفانی، اخلاق ماثور از اهل بیت) همه به یکباره امری قلمداد می‌شود که باید از آن گریخت. امیدوارم توانسته باشم پرسش را به گونه‌ای مطرح کنم که خودم و دوستانی که پیگیر مباحث حضرتعالی هستند، به فهم بهتری از دیدگاه شما برسیم. با احترام و سپاس

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: اولاً: با تشکر فراوان از تذکرات دلسوزانه و عاقلانه‌ای که به میان آوردید. ثانیاً: عنایت داشته باشید که خرد بشر مدرن و درک او از خودش، ربطی به اروپائیان ندارد، یک فرآیند تاریخی است. و در جلسه اول شاهی از سخنان حضرت امام خمینی «رضوان‌الله‌تعالی‌علیه» در این امر آورده شد و یا در همین رابطه اخیراً در جزوه «انقلاب اسلامی و فهم امام خمینی از انسان و جهان مدرن» عرایضی در این رابطه شد. ثالثاً: اتفاقاً در آن جلسه که می‌فرمایید بحث در آن بود که چه شد که بین حجاب و آزادی دوگانگی و تقابل پیش آمد و راز این تنگنای تاریخی را در کجا باید جستجو کرد. چرا نتوانستیم طوری آزادی را تبیین کنیم که در دل آزادی، بهترین انتخاب، حجابی است که اسلام پیشنهاد کرده است. رابعاً: آری! در ساحتی از حضور ما در نزد خود بحث اخلاق موجب غفلت از

حضور می‌شود که باید در ساحت وجودی خود حاضر شد. ولی در ساحتی دیگر که انسان بنا دارد برای هرچه بیشتر از اجمال ساحت وجودی خود به تفصیل حاضر شود، آن‌چنان بحث اخلاق مهم است که انگیزه رسالت نبی اکرم «صلوات‌الله‌علیه‌وآله» قرار می‌گیرد و حضرت می‌فرمایند: «إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ» به راستی که من برای به کمال رساندن مکارم اخلاق مبعوث شده‌ام. خامساً: همه تلاش بنده آن است که با افق آخرالزمانی مربوط به خرد بشر جدید وارد تاریخ خود شویم و قرائت‌های خود از دین مبین اسلام را مطابق طلب بشر جدید که طلبی است بسی بیکرانه، بازخوانی کنیم. در این صورت است که ابعاد متعالی شریعت آخرالزمان هرچه بیشتر ظهور می‌کند. موفق باشید